

WORDT VERVOLGD

Bedrijfscontinuïteit in de
biologische landbouw

SPEEDDATEN VOOR START OF OPVOLGING

Op het podium vlnr: Elvira van Manen, Sietse Draaijer, Ties Beljes en gespreksleider Maria van Boxtel

Bio-Beurs 2020 bijeenkomst Boer zoekt boer. Een beetje onwennig en ietwat verlegen druppelen de mensen de IJsselbar binnen. Wat zou het inhouden, 'speeddaten'? Moet ik heus gaan praten met iemand die ik nog niet ken? Maar dat wilde ik toch juist? En: wat zoek ik eigenlijk? Met een advertentie om je nek op zoek naar een start of opvolging.

TEKST KLARIEN KLINGEN & MARIA VAN BOXTEL | FOTO'S DICK BOSCHLOO

Speeddaten op de Bio-Beurs 'Boer zoekt boer'-bijeenkomst. "Het is belangrijk om je vraag helder te hebben," zeiden Jolke de Moel van Toekomstboeren, Maria van Boxtel van Landgilde en Sietse Draaijer van het NAJK eensgezind. Dat blijkt echter niet zo eenvoudig te zijn. Veel boeren zoeken 'iemand' om 'iets' te komen doen op hun boerderij. Vaak is er een droom, dat er iemand aan komt waaien met wie het goed klikt, die praktisch is, ervaring heeft, dezelfde dingen belangrijk vindt... Dat is dus een droom. De meeste boeren weten dat heel goed. Maar hoe te benoemen wat je dan wel zoekt? Op het podium voorafgaand aan de speeddate stonden drie jonge ondernemers die gevonden hebben wat ze zochten.

Elvira van Maanen en haar man Jaap wilden een melkveebedrijf starten. Ze zochten in België en in Denemarken. "We waren er helemaal klaar voor. We wisten: we kunnen het. En we willen het. Toen is de zoektocht begonnen." Ze vonden een potentieel bedrijf om over te nemen. "Alles klopte op papier. Iedereen om ons heen zei 'waarom doen jullie dit niet?'. Maar het lukte niet het op die plek voor ons te zien: het voelde niet goed." Elvira en Jaap zeiden nee, en stelden zichzelf kritische vragen: 'wat vinden we eigenlijk zo leuk aan een melkveebedrijf?' Elvira: "Het bleek niet alleen het melken te zijn, maar de koeien. En we ontdekten nog drie belangrijke voorwaarden: dat de dieren langere tijd bij ons zouden blijven. Dat we buiten bezig zouden zijn. En dat we onze

producten zelf konden vermarkten." Toen kwam er een bedrijf voorbij op Funda." Ze kochten de locatie van een natuurgerichte, biologische vleesveehouderij zonder garanties op de pachtgrond. En nu is er hun zoogkoeienbedrijf BoerenBeef met 150 Limousins en ongeveer 70 kalveren per jaar. "We hebben het bewust in één klap overgenomen, zonder overdrachtsperiode. Al het land pachten we van Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer, 125 hectare, alles op jaarcontracten." Elvira's man

ELVIRA VAN MANEN:
Verpachters zijn blij met mensen die zin en energie hebben.

Jaap is al sinds zijn 18e pachter van het Utrechts Landschap, en had vertrouwen in zijn contacten en ervaring. Inmiddels zien ze het pachten als een gelijkwaardige samenwerking. "Dat hebben we echt moe-

**JONGE
ONDERNEMERS
KIEZEN
VOOR SNELLE
OVERNAME**

ten leren. Nu weten we: er zijn partijen die jou als jonge ondernemer nodig hebben. Verpachters zijn blij met mensen die zin en energie hebben. Op het moment dat wij ons realiseerden dat we iets te bieden hebben, kostte het de helft van de moeite. Je voelt jezelf minder kwetsbaar.”

Ties Betjes werkte als schoenenverkoper in Haarlem. “Ik had in eerste instantie niet echt bedacht boer te worden, maar ik dacht vooral: ‘is dit alles?’” Op een gegeven moment eindigde zijn baan. “Toen voelde ik de vrijheid om te gaan dromen,” zegt Ties. “Mijn vrouw Esther heeft dat daarna ook gedaan.” Ze ontdekten samen dat ze boer wilden worden. “Onze diepste hartenwens was om te kunnen wonen waar we boeren, we wilden het als levenswijze zien.” Na op twee plekken te hebben gewerkt als tuinder kwamen ze weer bij Ties’ ouders te wonen. “Terug in Haarlem. Ik zat weer in de slaapkamer waar ik als kind ook sliep. Alleen nu met vrouw en twee kinderen. Dat klinkt misschien

TIES BETJES:
Ik had het gevoel: dit moeten we nú doen!

dramatisch, maar dat stimuleerde ons wel om goed te zoeken.” Ties vond zijn match bij een BoerenVuur van Toekomstboeren, op kwekerij de Vrolijke Noot, waar opvolging werd gezocht. “Ik had het gevoel: dit moeten we nú doen!” De overdracht werd begeleid door Helmer Wieringa van Landgilde. “Dat was superfijn. Een volgende keer zou ik wel de kosten gelijk verdelen tussen overdrager en overnemer, om beiden evenveel invloed te hebben.” Ties en Esther spraken af één jaar samenwerken met de overdragers. Want: “Het is een uitdaging om een bedrijf over te nemen waar mensen 40 jaar alles voor hebben gegeven. Het is een pittig jaar geweest, ook omdat zij heel erg aan het stoppen waren en wij heel erg aan het beginnen. Gelukkig pakte het goed uit.”

Sietse Draaijer is zowel melkveehouder als bestuurder bedrijfsopvolging bij het NAJK. Hij groeide niet op op een boerderij, maar er was nog wel een agrarisch bedrijf in de familie. Hij volgde verschillende opleidingen – werktuigbouwkunde, de hogere landbouwschool, Neyenrode. Toen kwam zes jaar geleden het melkveebedrijf van zijn tante beschikbaar. “Ik heb wel wakker gelegen van die keuze. De mensen om mij heen zeiden: ‘als je ooit een bedrijf over wilt nemen, dan is dit je kans.’” Zijn

SIETSE DRAAIJER:
De mensen om mij heen zeiden: ‘als je een bedrijf over wilt nemen, dan is dit je kans’.

tante runde het bedrijf na het overlijden van haar man samen met een medewerker. “Zij hebben het bedrijf voortgezet, in ere gehouden, 14 jaar lang. Maar toen kwam ik...” Sietse voerde flink wat veranderingen en modernisering door. Biologisch is zijn bedrijf niet, ook vanwege de hoge financiering. “Als mijn familie mij dit niet had gegund, was de overname nooit mogelijk geweest. En dan nog zit ik strak volgefinancierd.” De overdrachtstijd voor Sietse en zijn tante: een half jaar samenwerken. “Dat was een bewuste keuze.

Die periode is te overzien.” Wat was dan lastig? “Alles wat je verandert, voelt voor de overdragers alsof je zegt dat zij het niet goed hebben gedaan. Nu na zes jaar snap ik beter hoe mijn tante het heeft beleefd. Ze wilde mij beschermen, en dat is heel lief van haar. Maar ik wilde het op mijn manier doen.”

Hierna volgt het speeddaten. Vijftig zoekende ondernemers. Bijvoorbeeld: de akkerbouwer die een medewerker zoekt - met de hoop op een serieuzere rol in de toekomst. De boer die zo idealistisch is dat hij bereid is te verhuizen en zijn huis mee te verhuren. De toekomstige landgoedeigenaar die gaat voor iemand die natuur en landbouw niet wil combineren, maar wederzijds wil versterken. De andere helft: enthousiaste land-zoekenden vol energie en idealen. Zoek jij ook? “Ga naar zoveel mogelijk bijeenkomsten,” stelt Sietse. “Je doet contacten op en daar moet je van hebben, je geluk kan uit een onverwachte hoek komen.” ■

Klarien Klingen is actief bij vereniging Toekomstboeren en coördineert mede het project Nieuwe Landarrangementen voor een Duurzame Landbouw
Maria van Baxtel is partner in Land & Co

- Wil je lid worden van Toekomstboeren? Wees welkom!
Check toekomstboeren.nl/meedoen
- En wil je meer informatie over boeren en tuinders die opvolging zoeken of zoek je opvolging van mensen voor jouw biologische bedrijf? Kijk op www.landgilde.nl

Het project Land in Verbinding wordt mede mogelijk gemaakt door de provincie Gelderland en de EU, Europa investeert in zijn platteland.